

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski

SSA Maciej Piankowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. Ś.

przeciwko S. C. - Zakładowi Remontowo-Budowlanemu

"S.C. - BUD"

ze skargi powoda o wznowienie postępowania w sprawie Okręgowego o
odszkodowanie i inne roszczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 marca 2012 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 listopada 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 21 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił skargę powoda M. Ś. o wznowienie postępowania w sprawie o odszkodowanie z tytułu nierównego traktowania, zadośćuczynienie, rentę, zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, ustalenie daty i trybu ustania zatrudnienia powoda, wynagrodzenie za pracę, odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę i zmianę świadectwa pracy - zakończonej wyrokiem tego Sądu z dnia 21 czerwca 2011 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że pełnomocnik powoda sprecyzował, iż podstawę prawną wznowienia stanowi art. 403 § 2 k.p.c., gdyż w sprawie wystąpiły nowe okoliczności faktyczne nieznanne orzekającym w niej sądom w postaci dokumentów, opinii i innych dowodów, jak również orzeczenia Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2011 r., przyznającego powodowi rentę. Powód w skardze przytoczył środki dowodowe, które w powiązaniu z dowodami wynikającymi ze sprawy IV U 986/10, a w szczególności z zapadłym w niej orzeczeniem, mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy której dotyczy skarga, a z których strona nie korzystała i nie mogła skorzystać w postępowaniu toczącym się pod sygn. akt /.../. Powołując się na przepis art. 407 § 1 k.p.c., pełnomocnik powoda podniósł, że skarga została wniesiona w ustawowym trzymiesięcznym terminie od momentu, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. Powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcia sprawy zgodnie z żądaniem pozwu, ewentualnie uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania celem przeprowadzenia dowodów, które nie były znane Sądowi, a które winny wpłynąć na odmienną ocenę materiału dowodowego będącego podstawą wydanych orzeczeń.

Sąd Okręgowy stwierdził, że skarga nie została oparta na ustawowej przesłance, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c. Wnosząc o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 21 czerwca 2011 r. powód powołał się na nowe okoliczności faktyczne w postaci dokumentów, opinii, innych dowodów oraz wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2011 r., przyznającego mu rentę. Tymczasem już ze wstępnej analizy akt sprawy /.../ wynika, że wyrok w tej sprawie zapadł w dniu 9 czerwca 2011 r. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2010 r., przyznającą powodowi okresową rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, w ten sposób, że przyznał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 października 2010 r. na stałe. W toku tego postępowania dowodami jakimi dysponował Sąd wydając rozstrzygnięcie były opinie biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu otolaryngologii, onkologii, którzy na podstawie dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach organu rentowego i osobistym badaniu powoda, w opiniach z dnia 15 lutego 2011 r. (biegły otolaryngolog) i z dnia 8 maja 2011 r. (biegły onkolog) wypowiedzieli się co do

obecnego stanu jego zdrowia i niezdolności do pracy, stwierdzając, że z uwagi na schorzenia onkologiczne i ich nieodwracalne następstwa, jest on trwale całkowicie niezdolny do pracy zarobkowej. Biorąc pod uwagę datę wskazanego wyżej wyroku, jak również daty wydania opinii sądowo - lekarskich, Sąd Okręgowy stwierdził, że nie można zasadnie twierdzić, iż „nowe okoliczności”, na jakie powołuje się powód w skardze o wznowienie to okoliczności w poprzednim postępowaniu nieznanne stronom. Powód był bowiem stroną postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym. Samodzielnie wniósł odwołanie od zaskarżonej decyzji organu rentowego, formułował inne, liczne jak na to postępowanie, pisma procesowe i osobiście uczestniczył w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, jak i w jego ogłoszeniu. W toku postępowania, zakończonego wyrokiem z dnia 21 czerwca 2011 r., miał więc pełną świadomość zarówno treści przeprowadzonych w sprawie do sygn. akt /.../ dowodów, jak i zapadłego w niej rozstrzygnięcia. Mógł więc powołać się na nie w toku postępowania w sprawie o sygn. akt /.../.

Ponadto w ramach badania istnienia ustawowej podstawy wznowienia z art. 203 § 2 k.p.c. należy ocenić czy środki dowodowe, na które powód powołuje się w skardze mogły mieć wpływ na wynik sprawy. Obowiązkiem strony było więc oznaczenie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, które podlegałyby udowodnieniu za pomocą tych nowych dowodów. Skarżący jednak nie wyjaśnił w jaki sposób dowody na które powołuje się w skardze mogły bezpośrednio wpłynąć na wynik sprawy, której dotyczy skarga.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

W zażaleniu pełnomocnik powoda zaskarżył powyższe postanowienie w całości i zarzucając mu obrazę przepisów postępowania oraz błąd w ustaleniach faktycznych wniósł o jego uchylenie. W uzasadnieniu zażalenia podano, że zaskarżone postanowienie jest niesłuszne i bardzo krzywdzące stronę powodową. Powołując się na art. 403 § 2 k.p.c. w piśmie z dnia 19 września 2011 r. powód podnosił, że w przedmiotowej sprawie wystąpiły okoliczności faktyczne oraz przytaczał środki dowodowe, które jego zdaniem miały wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie skorzystała w postępowaniu z uwagi na stan zdrowia i na błędną ocenę potrzeby ich powołania. Nie powiadomił o nich nawet swojego pełnomocnika,

albowiem wówczas z uwagi na swój stan psychiczny nie przywiązywał do tego większej wagi. Powołując się jednak obecnie na wyrok Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2011 r., w którym to wyroku powodowi została przyznana renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, powód podważył tym samym wiarygodność lekarską lekarzy ZUS, wydających sprzeczne opinie, ze spójnymi opiniami biegłych sądowych, na których to opiniach nie chciał oprzeć się Sąd wydając orzeczenie w dniu 21 czerwca 2011 r. Powód na dowód tego powoływał się również na opinię lekarza psychiatry, który stwierdził dużo lepszy stan jego umysłu po wypadku komunikacyjnym i radykalnym leczeniu. Przeczyło to tym samym zarzutom strony pozwanej, mówiących o nierzetelności powoda i stawiało w wątpliwość podstawę zeznań osoby pozwanej, oraz jego świadków, a jednocześnie wskazywało, że faktycznie powód odzyskuje równowagę i zdolność analizy oraz oceny dowodów. Pozwany zdaniem powoda dopuścił się względem niego dyskryminacji i mobbingu, dążąc do spowodowania zagrożenia życia powoda oraz utraty możliwości prawidłowego leczenia. Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2011 r. podważył wiarygodność lekarską lekarzy ZUS wydających sprzeczne opinie w sprawie. Sąd II instancji stwierdził, że powód wnosząc o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 21 czerwca 2011 r. powołał się na okoliczności faktyczne w postaci dokumentów, opinii, innych dowodów oraz wyrok Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2011 r., którym w żaden sposób - biorąc pod uwagę datę wydania wyroku w niniejszej sprawie - nie można dać prymatu „nowych okoliczności”, okoliczności nieznanych stronie. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że powód nie brał osobiście udziału w rozprawie na której zapadł wyrok w dniu 21 czerwca 2011 r., w związku z czym nie miał możliwości poinformowania Sądu o okolicznościach na które powołuje się powyżej. Wcześniej zaś tego nie zrobił z uwagi na swój stan zdrowia. Biorąc pod uwagę powyższe oraz fakty przytoczone przez powoda w piśmie z dnia 19 września 2011 r. zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c. należy je potraktować jako okoliczności faktyczne, które nie były brane pod uwagę przez Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę, a mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy. Okoliczności te uzasadniały konieczność i potrzebę powołania w niniejszej sprawie biegłego lekarza celem ustalenia związku przyczynowego pomiędzy charakterem pracy powoda, ilością obowiązków i

traktowaniem go przez pozwanego, a stanem zdrowia jaki był następstwem w/w okoliczności. Sąd nie powołał w tej sprawie biegłego mimo takiego wniosku strony powodowej. Powód nie był w stanie dosadniej uzasadnić swojego wniosku. Przytoczone obecnie okoliczności w skardze o wznowienie, z których nie zdawał sobie wówczas sprawy, z pewnością wpłynęłyby na dopuszczenie takiego dowodu. Ponadto jak sam słusznie zauważył Sąd, ocena podstaw skargi na etapie wstępnym może ograniczać się do ustalenia, czy skarżący wskazuje podstawę wznowienia, która odpowiada jednej z podanych w kodeksie postępowania cywilnego przyczyn uzasadniających żądanie wznowienia, nie zaś, czy podstawa ta rzeczywiście istnieje. Przyjmując tą linię orzecznictwa decyzję Sądu II instancji uznać należy za przedwczesną. W świetle przytoczonych wyżej okoliczności zaskarżone postanowienie ostać się nie może. Biorąc pod uwagę, że w sprawie występowało wiele nieścisłości, które zostały zinterpretowane na niekorzyść powoda, powinny być jeszcze raz bardzo dokładnie i wnikliwie zbadane przez Sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy rozpoznał skargę o wznowienie postępowania jako sąd drugiej instancji. Postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania kończące postępowanie w sprawie wydane przez sąd, który orzekał w sprawie prawomocnie zakończonej w drugiej instancji, podlega więc zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego, zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2007 r., III CZP 137/06 (OSNC 2007 nr 9, poz. 125) oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UZ 2/11 (LEX nr 846598) i z dnia 20 czerwca 2008 r., IV CZ 36/08 (LEX nr 637707).

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek. Po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane. Po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy i po trzeciej, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 12/10, LEX nr 619632). Utrwalony jest pogląd, że możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/05, LEX nr 186917; z dnia 12 listopada 1998 r., II UKN 306/1998, OSNP - wkł. 1999 r., nr 3, poz. 3; uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNCP 1969 r., z. 12, poz. 208). „Okoliczność faktyczna” stanowi równoważną i samodzielną podstawę wznowienia postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1982 r., II CO 4/82 (LEX nr 8443). Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2010 r., I PZ 6/10 (niepublikowane) hipoteza omawianego przepisu opisuje dwie sytuacje. Pierwsza dotyczy przypadku, gdy strona po prawomocnym zakończeniu sprawy wykryje okoliczność, która istniała wcześniej, lecz nie była jej znana, nie mogła się więc na nią uprzednio powołać. Wtedy przedstawiane dowody na „wykrytą” okoliczność nie muszą istnieć przed prawomocnym wyrokiem. Wystarczającą podstawą jest ta „wykryta” okoliczność. Za taką koncepcją opowiedział się Sąd Najwyższy we wskazanym wyżej postanowieniu II CO 4/82 oraz w postanowieniu z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 36/07 (LEX nr 442637), z którego tezy wynika, że z uwagi na rozdzielenie kategorii „środka dowodowego” i „okoliczności faktycznej”, jako uzasadniających podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c., samo ustalenie, że środek dowodowy zaistniał po uprawomocnieniu się wyroku w postępowaniu, którego wznowienia się żąda, nie wystarcza do rozstrzygnięcia, że nie zachodzi podstawa wznowienia, może ją bowiem stanowić okoliczność faktyczna istniejąca jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku w poprzednim postępowaniu. W tym przypadku samodzielną podstawą wznowienia postępowania jest zatem „wykryta okoliczność”. Druga sytuacja objęta hipotezą art.

403 § 2 k.p.c. dotyczy przypadku, gdy strona przedstawia środek dowodowy wykryty później (po prawomocnym zakończeniu sprawy), ale koniecznie istniejący wcześniej (przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy) – a więc środek dowodowy, z którego nie mogła skorzystać - na okoliczność znaną jej wcześniej, a więc taką, której istnienia nieskutecznie dowodziła w poprzednim postępowaniu, objętym skargą o wznowienie postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UZ 41/07 (LEX nr 469186). Zatem podstawę wznowienia postępowania mogą stanowić okoliczności znane stronie postępowania przed wydaniem wyroku, których istnienia dowodzi ona w skardze o wznowienie postępowania za pomocą środka dowodowego wykrytego po wydaniu tego wyroku (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r., I CZ 5/07, LEX nr 278667).

Odnosząc powyższe rozważania do żądania wznowienia postępowania w niniejszej sprawie należy stwierdzić, że powód powołał się na okoliczności faktyczne w postaci dokumentów, opinii, innych dowodów oraz wyrok Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2011 r., które istniały w dacie wydania wyroku objętego skargą o wznowienie postępowania. W szczególności wskazane w zażaleniu opinie biegłych lekarzy sądowych wykonane na potrzeby rozpoznania sprawy o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy zostały sporządzone w dniach 15 lutego 2011 r. i 8 maja 2011 r. i treść tych opinii była znana powodowi, a powinna też być znana jego pełnomocnikowi w postępowaniu prowadzonym w sprawie pod sygn. akt /.../. Nie było zatem przeszkód, aby przed dniem wydania wyroku w sprawie objętej skargą o wznowienie powołać się na owe okoliczności faktyczne oraz środki dowodowe. Pomijając to, że powód nie wykazał, aby stan zdrowia uniemożliwiał mu działanie w powyższym zakresie do dnia wydania wyroku, czyli do dnia 21 czerwca 2011 r., to przecież posiadał on profesjonalnego pełnomocnika procesowego, który miał możliwość działania w sprawie, w tym także zgłoszenia wykrytych okoliczności faktycznych oraz środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy prowadzonej pod sygn. akt /.../. Ponadto w zażaleniu wskazano, że z wykrytych okoliczności faktycznych oraz środków dowodowych powód nie skorzystał w postępowaniu z uwagi na błędną ocenę potrzeby ich powołania. Tymczasem ustawową podstawą wznowienia

postępowania wskazaną w art. 403 § 2 k.p.c. jest powołanie się na dowody, co do których w trakcie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem strona obiektywnie dysponowała możliwością ich zgłoszenia, jednakże tego nie uczyniła wskutek braku procesowej potrzeby ich powołania, a nie wskutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia, czy błędnej oceny (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 51 oraz z dnia 26 stycznia 2011 r., II UZ 42/10, LEX nr 786807). Badając istnienie wskazanych podstaw skargi o wznowienie postępowania Sąd Okręgowy trafnie uznał, że wskazane przez skarżącego okoliczności i środki dowodowe nie mieszczą się w hipotezie art. 403 § 2 k.p.c., skoro prima facie już z dat powołanych w niej dokumentów istotnie wynika, że nie było przeszkód w ich powołaniu jeszcze przed zakończeniem postępowania, którego wznowienia domagał się skarżący. W takim postrzeganiu wskazana w skardze podstawa wznowienia była pozorna, co uzasadniało odrzucenie skargi z mocy art. 410 § 1 k.p.c. Gdy wskazana podstawa żądania wznowienia postępowania została sformułowana w sposób odpowiadający ustawie, ale w rzeczywistości nie występuje, skarga podlega odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 k.p.c. (por. postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968, nr 8-9, poz. 154; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005, nr 9, poz. 14; z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZ 1/07, niepublikowane; z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, OSNP 17-18, poz. 233; z dnia 1 marca 2009 r., II UZ 2/09, LEX nr 527081, II PZ 5/10 z dnia 19 marca 2010 r. LEX nr 583798 oraz wyrok z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, LEX nr 334985, z dnia 18 kwietnia 2011 r., LEX nr 966822). W rozpoznawanej sprawie skarżący wprawdzie wskazał podstawy wznowienia postępowania, powołując się na przesłankę wymienioną w art. 403 § 2 k.p.c., tj. „wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu”, jednak podstawa ta była pozorna i dlatego prawidłowe było odrzucenie przez Sąd Okręgowy skargi bez jej merytorycznego badania i prowadzenia postępowania dowodowego w celu uprawdopodobnienia okoliczności wskazanych przez jej autora. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że nie stanowi podstawy wznowienia zarówno środek dowodowy powstały już po wydaniu

zaskarżonego orzeczenia, jak i istniejący przed jego wydaniem i znany stronie, którego jednak nie powołała w poprzednim postępowaniu, choć istniała taka możliwość i obiektywna potrzeba (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2010 r., II PZ 5/10, LEX nr 583798).

Z tych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.